

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10859084>

HARBIY XIZMATCHILARNING KUNDALIK FAOLIYATIDA VA JANGOVAR VAZIFALARNI BAJARISHDA TA'MINOT MASALALARI

Nurmatov Botirjon Xusanovich

Podpolkovnik, O'R QK Kichik mutaxassislar tayyorlash
markazi taktika sikli katta o'qituvchisi

Nutfiyev Ikrom Izzatullayevich

Podpolkovnik, O'R QK Kichik mutaxassislar tayyorlash
markazi taktika sikli katta o'qituvchisi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari harbiy qism va bo'linmalari, harbiy ta'lim muassasalarida har tomonlama ta'minot masalalarining ahamiyati to'g'risida qisqacha ma'lumotlar bayon etilgan.

***Kalit so'zlari:** operasion yo'nalish, noananaviy tahdidlar, radiasion, kimyoviy, biologik qurollar, kiberhujum, uchuvchisiz uchuvchi apparatlar, uyqu arteriyasida puls, immobilizasiya usullari.*

АННОТАЦИЯ

В данной статье приведены краткие сведения о важности вопросов всестороннего снабжения в воинских частях и частях Вооружённых Сил Республики Узбекистан, военно-учебных заведениях.

***Ключевые слова:** оперативное руководство, нетрадиционные угрозы, радиационное, химическое, биологическое оружие, кибератака, беспилотные летательные аппараты, пульс на сонной артерии, методы иммобилизации.*

ABSTRACT

This article contains brief information about the importance of all-round supply issues in military units and units of the Armed Forces of the Republic of Uzbekistan, military educational institutions.

Key words: *operational direction, unconventional threats, radiation, chemical, biological weapons, cyber attack, unmanned aerial vehicles, pulse in the carotid artery, immobilization methods.*

KIRISH

Bugun biz milliy armiyamiz tarixiy va milliy ananalarimizni saqlagan xolda, harbiy qurilish va harbiy sanat soxasida va dunyodagi eng yaxshi tajribalarini o'zlashtirib, chegaralarimiz xavfsizligini taminlashning ishonchli kafolatiga aylandi deb ayta olamiz. O'zbekiston Qurolli Kuchlarining tanyanchi va suyanchi bo'lgan harbiy xizmatchilar timsolida biz avvalam bor chuqur bilim va intellektual saloxiyatga, o'z muqaddas harbiy burchini bajarish yo'lida qattiy iroda va mustaxkam tayyorgarlikga ega bo'lgan, ona yurtimizga sadoqatli, mard va fidoiy insonlarni ko'ramiz.

Hozirgi vaqtda vujudga kelayotgan harbiy siyosiy vaziyatni, zamonaviy harbiy sanat sohasidagi yutuqlar va harbiy qurilish borasida to'plagan tajribamizni va yuz berishi mumkin bo'lgan harbiy xarakatlar teatrining o'ziga xos xususiyatlarini inobatga olgan holda harbiy kadrlarni tayyorlash tizimini, ko'shinlarni boshqarish va front orti taminotini yuksak darajada tashkillashtirish borasida o'lkan ishlarini bajarishimiz lozim.

ASOSIY QISM

O'zbekistonga qo'shni mintaqalarda vaziyat doimiy ravishda o'zgarib, taxdidlar kuchayib borayotgan bir vaqtda, mamlakatimiz xududiga turli bosqinchli to'dalar va qo'parovchi guruhlarni suqilib kirishiga yo'l qo'ymaslik maqsadida, xavf hatar yuqori bo'lgan operasion yo'nalishlarda harbiy tuzilmalar tarkibini va ularni front orti taminotini yanada mustahkamlashga ustivor ahamiyat berishimiz zarur.

Bugungi kunda noananaviy tahdidlar halqaro majaralar qiyofasini butunlay o'zgartirib, infarmasion–psixologik xurujlar sezirarli haf-hatar tuhdirmoqda. Bular armiyamizning negiziga putur yetkazish, uning manaviy-ahloqiy va moddiy asoslariga tasir o'tkazishga urinish, xamda zamonaviy internet texnologiyalaridan foydalanish orqali bizning bunyodkorlik ruhidagi boy madaniyatimiz, manaviy qadriyat va ananalarimizga mutlaqo zid bo'lgan buzg'unchi g'oya va tushunchalarni yoshlar ongiga sindirish qaratilganligi bilan hatarlidir.

Shu sababli armiyamizni zamonaviy qurol-aslaha va harbiy, jangovar texnika, shaxsiy ximoya vositalari va moddiy taminotini yanada rivojlantirishimiz, qurolli to'qnashuvlarni o'zgarib borayotgan hussusiyatini xisobga olgan xolda, mutahassislar tarkibi, harbiy fanlarni o'qitishni usullarni va texnologiyalarni doimiy tarzda yangilab ularga aniqlik kiritib borishimiz zarur.

Hozirgi vaqtda yetakchi xorij mamlakatlari o'z armiyalarining zamonaviy qurol–aslahalarni yaratish va bu sohani yanada rivojlantirishga katta e'tibor qaratib kelmoqda.

Jangda qurol-yarog'lar va yuklarni yetkazib berish, yo'llar va hududlarni minalar hamda boshqa portlovchi moslamalardan tozalash, radiasion, kimyoviy yoki biologik qurollardan foydalanish topshiriqlarni operativ bajarish uchun bir necha turdan iborat texnikalar va qurollardan foydalish kerak bo'ladi.

Kelajakdagi urushlarda inson omili kam miqdorda ishtirok etishi, bunda strategik aviasiyalar, harbiy kosmik kuchlar, artilleriya, suv osti kemalarini va robotlarni qo'llash orqali amalga oshiriladi;

Ma'lumki, jangovar harakatlar vaqtida kichik komandirlar bevosita shaxsiy tarkib bilan birgalikda jang maydonida yelkama-yelka turib jang olib boradi. Ikkinchi jahon urushi tajribalari ko'rsatishicha jang maydonidagi o'lim bilan bog'liq holatlarning aksariyati oddiygina birinchi tibbiy yordamning o'z vaqtida va joyida amalga oshirilmaganligi tufayli yuz bergan.

Kelajakdagi urushlar dengiz kuchlari va REK operatsiyalarining zarba beruvchi kuchlari va vositalarining operatsiyasi (harakatlari) bilan birgalikda uzoq muddatli havo-kosmik hujum operatsiyasi bilan boshlanishi va deyarli tugashi mumkin.

"Fikrlash" qobiliyatiga ega bo'lgan robot jangovar transport vositalarini yaratishda ko'rishadi. Dizayn bosqichida "Ko'rish" va "O'z trayektoriyasini eslab, to'siqlarni chetlab o'tib, belgilangan yerni kuzatib boradigan" Reyndjer roboti yaratish arafasida turishibdi. Bunday robotning sinovdan o'tgan namunasi butun sensorlar to'plami bilan jihozlangan, shu jumladan televizor kameralari, lazer lokatori, erga uch o'lchovli tasvirni kompyuterga uzatadi va infraqizil qabul qilgich, bu sizga to'liq zulmatda harakat qilish imkonini beradi. Keyingi takomillashtirish bilan robot dushmanning pozitsiyasini doimiy ravishda kuzatib borishi, lazer bilan o'q uzgan eng aniq qurollar bilan qurollangan avtomatik tank sifatida jangga kirishishi mumkin.

Bu dunyoning etakchi mamlakatlarining harbiy rahbariyati tomonidan juda yaxshi tushuniladi. Quruqlik kuchlari o'z ahamiyatini saqlab qoladi, ular hozirgi kunda ko'plab davlatlarda yuqori aniqlikdagi va boshqa yangi qurol turlari bilan faol jihozlangan. Qurolli kurash nazariyasi va amaliyotida operatsiya, strategik joylashtirish, manevr, qayta guruhlash, hujum va mudofaa va boshqalar kabi obyektiv hodisalar va tushunchalar mavjud bo'lib qoladi. Shu bilan birga, ularni amalga oshirish shartlari, shakllari va usullari sezilarli darajada o'zgaradi. Kelajak jangovar tuzilmalarni qurishning yanada moslashuvchan va xilma-xil shakllari, bo'linmalar va harbiy qismlarning mustaqil yuqori manevrli reydlar harakatlariga tayyorligi, tezkor manevr guruhlari taktikasini ishlab chiqish va boshqalar. Qurolli jang taktikasini o'rganish darslarni o'tkazishda quyidagi usullarga muvofiq amalga oshiriladi: Ma'ruza usuli namoyish (namoyish) va suhbat hikoyasi bilan birlashtirilgan. Maqsad bilan jangovar, jangovar va yurish tartiblari bilan ajralib chiqish va vzvod tushunchalari bilan tanishish, ularning faoliyatini ta'minlash. Ko'rgazmali qurollar va texnik o'quv qo'llanmalaridan foydalangan holda ma'ruza usuli. Jangchilar va bo'linmalar tomonidan jangovar vazifalarning muvaffaqiyatli bajarilishini ta'minlaydigan shartlar bilan tanishish maqsadida; qiyin vaziyatda tashabbus va mustaqillikni tarbiyalash.

Hikoya-suhbat umumiy taktikaning ayrim qoidalarini amaliy namoyish etish bilan joyning relyefli maketida (qum qutisi), doska, plakatlar, taktik sxemalari namoyishda.

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkiki mohirona taktik maqsadlarga yanada muvaffaqiyatli erishishga imkon beradi, birlik va tarbiya prinsipini amalga oshirish uchun keng imkoniyatlar ochadi.

Shuning uchun, taktika bo'yicha darslarni rejalashtirishda, belgilangan maqsadlarga erishish uchun rahbar o'quvchilarga jangovar vaziyatda harakat qilishda zarur ko'nikma va ko'nikmalarni rivojlantirish uchun o'qitishning qaysi shakllari va usullarini qo'llash kerakligini, o'quv sharoitlarini asta-sekin murakkablashtirish uchun darslarni qanday ketmaketlikda o'tkazish kerakligini to'g'ri aniqlashi kerak, oddiydan murakkabgacha. Taktika bo'yicha mashg'ulotlar davomida talabalarning bilimlarni amalda qo'llash qobiliyatini rivojlantirish katta ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Sh.M.Mirziyoyevning O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari tashkil etilganining 30 yilligi va Vatan himoyachilari kuni munosabati bilan bayram tabrigi.
2. I. N. Vorobyov Darslik: " Taktika – jang san'ati " Moskva 2002 yil 863s.
3. Усмонов,М.Т. (2021). Метод наименьших квадратов. «Science and Education» Scientific Journal, Tom-2, 54-65.